

ELŐD DUDÁS

MORFONOLOŠKO PRILAGAJANJE MADŽARSKIH IZPOSOJENK PREKMURSKEGA KNJIŽNEGA JEZIKA IN NJIHOVE BESEDOTVORNE ZNAČILNOSTI

COBISS: 1.02

Prispevek se osredotoča na morfonološko prilagajanje madžarskih izposojenk v prekmurskem knjižnem jeziku. Po kratkem terminološkem uvodu sledi predstavitev zunajjezikovnih dejavnikov, ki so prispevali k utemeljitvi madžarsko-prekmurskih jezikovnih stikov. Sledi podrobno predstavljeno fonološko in morfološko prilagajanje madžarskih izposojenk v knjižni prekmurščini. Na koncu prispevka je kratak pregled besedotvornih značilnosti madžarskih izposojenk po posameznih besednih vrstah.

Ključne besede: madžarščina, prekmurski knjižni jezik, jezikovni stik, morfonološko prilagajanje, besedotvorje

Morphophonological adaptation of Hungarian loanwords in standard Prekmurje Slovenian and their word-formation characteristics

This article focuses on the morphophonological adaptation of Hungarian loanwords in standard Prekmurje Slovenian. A brief terminological introduction is followed by the presentation of extralinguistic factors that contributed to the establishment of Hungarian-Prekmurje language contacts. This is followed by a detailed presentation of the phonological and morphological adaptation of Hungarian loanwords in standard Prekmurje Slovenian. The article concludes with a brief overview of word-formation characteristics of Hungarian loanwords by word class.

Keywords: Hungarian, standard Prekmurje Slovenian, language contact, morphophonological adaptation, word formation

0 UVOD

Madžarsko-slovenski jezikovni stiki¹ so bili šibkejši in redkejši od nemško-slovenskih ali romansko-slovenskih, vendar so lahko poučni in zanimivi ne le za hungarologe, temveč tudi za sloveniste. V prispevku se ukvarjam samo z madžarskimi izposojenkami v prekmurskem knjižnem jeziku, kar pomeni, da ne obravnavam madžarskih kalkov. Predstavljam morfonološko prilagajanje madžarskih izposojenk in tudi njihove besedotvorne značilnosti, tj. njihovo aktivnost v besedotvornih procesih prekmurskega knjižnega jezika.

¹ Besedilo je del doktorske disertacije z naslovom *A muravidéki szlovén irodalmi nyelv magyar jövevényyszavai* = Madžarske izposojenke prekmurskega knjižnega jezika, ki sem jo napisal leta 2014 na Filozofski fakulteti Univerze Loránd Eötvös v Budimpešti pod mentorstvom doc. dr. Marije Bajzek Lukač. Mentorici se tudi tukaj zahvaljujem za vso pomoč in podporo.

1 JEZIK V STIKU

- 1.0 V slovenski strokovni literaturi lahko srečamo izraza *prevzeta beseda* in *izposojenka*. Po mnenju Marka Snoja (2005: 113) je prevzeta beseda tista, »ki ni nastala v kontinuiranem razvoju slovenščine, nekoč od davne pradavnine do danes, ki torej ni motivirana s slovenskimi (oz. slovenščini predhodnimi) besedotvornimi sredstvi«. Izposojenke pa lahko definiramo kot take prevzete besede, »ki so se docela prilagodile slovenskemu jeziku v izgovoru, pisavi, pregibanju, skladnji, tvorjenju novih besed ipd.« (Toporišič 1992: 334; 2004: 131). To lahko dopolnimo s Snojevo definicijo, da je »izposojenka praviloma beseda, ki je iz enega sosednjih narečij (beneške italijanščine, tergestinščine, furlanščine, bavarske, tirolske nemščine, zahodne madžarščine, kajkavske ali čakavske hrvaščine, romščine) prešla v sosednje slovensko narečje in od tod eventualno v druga slovenska narečja ter v knjižni jezik« (Snoj 2005: 114). Na podlagi navedenega v prispevku dosledno uporabljam izraz izposojenka, saj madžarske besede ustrezajo vsem naštetim zahtevam.
- 1.1 Jezikovni stik lahko razumemo kot posledico, ki nastane (posredno ali neposredno) kot rezultat družbenih ali naravnih dejavnikov (Kiss 2002: 195). Ima več vrst in lahko vpliva na vse ravni jezika (Kiss 2002: 202). Najbolj znana vrsta jezikovnega stika je interferenca na besedoslovni ravni, h kateri spadajo tudi izposojenke (Kiss 2002: 203). V ozadju prevzemanja katere koli besede je neka potreba, npr. po poimenovanju novih predmetov, pojmov, ki še manjkajo v besedju jezika prejemnika (Nyomárkay 2007: 106). Poleg tega se lahko izposojenke pojavljajo tudi za poimevanje takih predmetov in pojmov, ki v jeziku prejemniku že imajo svoje poimevanje. Te izposojenke se v strokovni literaturi imenujejo »luksuzne« izposojenke (Nyomárkay 2007: 106). Izposojenke se prilagajajo zakonom jezika prejemnika (Filipović 1986: 36). Poleg jezika v stiku se pojavlja cela vrsta drugih zanimivih vprašanj, ko gre pri stikanju jezikov na primer za družbene dejavnike. Z njimi se ukvarja sociolingvistika.
- 1.2 K poglobitvi jezikovnih stikov prispevajo tudi zunajjezikovni dejavniki. V razvoju madžarsko-prekmurskih jezikovnih stikov so igrali pomembno vlogo naslednji zunajjezikovni dejavniki:
- pripadnost madžarskemu državno- in cerkvenoupravnemu sistemu (od konca 11. stoletja do konca prve svetovne vojne) (Zelko 1996: 97);
 - neposredni stik z madžarsko kulturo;
 - študij Prekmurcev v madžarskih mestih;
 - prestižnost madžarskega jezika (madžarščina je imela največ govorcev na narodnostno mešanem Ogrskem in je bila od leta 1844 tudi uradni jezik – prej latinščina);
 - obvezno učenje madžarskega jezika po šolah (od leta 1879 je bila madžarščina tudi obvezni učni jezik).

1.3 O teoriji jezikovnega stika se je v zadnjih desetletjih veliko razpravljalo in pisalo. Glede teorije morfološkega prilagajanja izposojenk lahko omenimo obsežno monografijo Rudolfa Filipovića (1986). Po prevzemanju posameznih besed lahko pride do nadomeščanja (substitucije) na ravni fonemov in morfemov (Filipović 1986: 68). Nadomeščanje na ravni fonemov imenujemo transfonemizacija, na ravni morfemov pa transmorfemizacija (Filipović 1986: 68). Pri obeh tipih nadomeščanja razlikujemo tri vrste. Pri fonemih govorimo o popolni, delni ali kompromisni in svobodni transfonemizaciji (Filipović 1986: 72). Izmed teh treh vrst transfonemizacije je najbolj zanimiva svobodna transfonemizacija, kjer gre za nadomeščanje tistih fonemov, ki nimajo ustreznice ali se ne pojavljajo v istem položaju v fonemskem sistemu jezika prejemnika (prim. Bárczi 1958: 46). Pomembno je dodati, da nikoli ne pride do prevzemanja fonemov. Nov fonem lahko nastane iz alofona, ki že obstaja v jeziku prejemniku (Filipović 1986: 81). Morfološko prilagajanje, po Filipovićevi definiciji transmorfemizacija, je v tesni povezavi s tipološko pripadnostjo jezikov v stiku. Tudi v primeru transmorfemizacije razlikujemo tri vrste nadomeščanja, in sicer ničto, kompromisno in popolno transmorfemizacijo (Filipović 1986: 119–123). Slednja, tj. popolna transmorfemizacija je najbolj zanimiva, saj v tem primeru pride do nadomeščanja tujega morfema z domačim. V nadaljevanju predstavljam fonološko in morfološko prilagajanje madžarskih izposojenk v prekmurskem knjižnem jeziku ter njihovo aktivnost v besedotvornih procesih prekmurskega knjižnega jezika.

2 FONOLOŠKO PRILAGAJANJE

2.0 Pod fonološkim prilagajanjem razumemo nadomeščanje fonemov. Do njega pride, ko določenega fonema izposojenke v jeziku prejemniku sploh ni ali ga ni v enakem položaju (prim. Bárczi 1958: 46). Nadomeščanje fonemov v madžarskih izposojenkah prekmurskega knjižnega jezika ni bilo pogosto, kar razlagam s podobnostmi med prekmurskim in madžarskim fonemskim sistemom.

2.1 O razvoju prekm. /ö/ pravijo, da je rezultat labializacije /e/ (Pável 1909: 71; Ramovš 1935: 187; 1936: 144). Po mnenju Marie Petrov-Slodnjak (1978: 312–313) je prekm. /ö/ nastal pod vplivom madžarskega jezika. Po Avgustu Pavlu (1909: 70–71) je prekm. /ö/ lahko nastal še drugače:

- psl. *ū > /ü/ > /ö/, npr. *börkle* 'burkle', *Törk* 'Turek', *vöra* 'ura';
- psl. *ī > /ü/ > /ö/, npr. *šörši* 'širši' (prim. tudi Pavel 2013: 29).

Do nadomeščanja fonema /ö/ ne prihaja pogosto, ker ga prekmurščina ima in ga ohranja tudi v izposojenkah (Pável 1909: 71), npr. *djöndj* 'biser', *követ* 'poslanec', *šör* 'pivo'. V enem primeru je /ö/ nadomeščen sredi besede: /ö/ → /o/: madž. *örök* 'večen' → prekm. *örok* 'dediščina'. Za nadomeščanje madž. /ö/ lahko navedemo še en primer: madž. *cipellő* > prekm. *cipele* 'čevlji'. Do te nadomestitve je verjetno prišlo, ker se /ö/ na koncu besed v prekmurskem knjižnem jeziku ne pojavlja.

2.2 Prekmurski knjižni jezik ima tudi /ü/, ki je lahko nastal z labializacijo iz /i/ ali z razvojem psl. *ü > prekm. /ü/ (Pável 1909: 59–60, 65; Ramovš 1935: 186–87; 1936: 144). Za razvoj prekm. /ü/ Avgust Pavel (1909: 66–68) dodaja še tele možnosti:

- pri glagolih s predpono *-ova*: /o/ > /ü/;
- pri nekaterih samostalnikih moškega spola v roditeljskem ednine: /u/ > /ü/, npr. *ledü* 'ledu', *medü* 'medu', *sinü* 'sinu';
- psl. *b > /u/ > /ü/, npr. *vüzen* 'velika noč', *vüš* 'uš', *zvün* 'zunaj'.

Glede na to, da ima prekmurski knjižni jezik fonem /ü/, v madžarskih izposojenkah ni prišlo do nadomeščanja tega fonema in je ohranjen, npr. *džündž* 'biser', *djülejš* 'sestaneč', *püšpek* 'škof' (prim. Pável 1909: 64).

2.3 Madžarski /é/ je v prekmurskem knjižnem jeziku nadomeščan z dvoglasnikom /ej/, ki je odraz psl. *ě v prekmurščini (Pável 1909: 37; Ramovš 1935: 184; 1936: 143). Diftong /ej/ je lahko nastal tudi po analogiji, npr. *ranej* 'bolj zgodaj', *poznej*, *kesnej* 'bolj pozno' (Pável 1909: 40). Pavel razlaga diftong /ej/ v madžarskih izposojenkah prekmurskega knjižnega jezika z analogijo, a v tem primeru gre za nadomeščanje madžarskega fonema s prekmurskim dvoglasnikom, tj. madž. /é/ → prekm. /ej/, npr. *cejh* 'ceh', *cimejr* 'grb', *djülejš* 'sestaneč', *gavalejr* 'kavalir', *filejr* 'vinar', *kanapej* 'kanape', *kejp* 'slika, podoba', *kertejs* 'vrtnar', *profejta* 'prerok', *talejr/tallejr* 'tolar', *tanjejr* 'krožnik'. Nekatere od teh izposojenk se pojavljajo tudi v različici s fonemom /e/ namesto dvoglasnika /ej/, npr. *cimer*, *filer/filler*, *kep*, *kertes*, *profeta*. O njih lahko povemo, da so bile pogostejše v jeziku poznejših prekmurskih piscev, tj. v jeziku tistih, ki so ustvarjali ob koncu 19. stoletja in v prvih letih 20. stoletja. Lahko bi postavili vprašanje, ali ni bila raba teh različic zavestna, da bi se tudi s tem bolj približali slovenskemu knjižnemu jeziku. Čeprav točnega odgovora ni, te možnosti nikakor ne smemo izključiti.

2.4 Madžarski /ó/ se sredi besed nadomešča z dvoglasnikom /ou/, ki je lahko nastal na dva načina:

- psl. *q > prekm. /ou/;
- psl. *o > prekm. /ou/ (Pável 1909: 73, 76; Ramovš 1935: 185–186; 1936: 143).

Sredi besed najdemo nadomeščanje madž. /ó/ → prekm. /ou/ npr. v besedah *korouna* 'krona', *kouruš* 'zbor, kor', *moudoš* 'premoženje', *šinagouga* 'sinagoga', *tronuš* 'presto'. Pri nekaterih izposojenkah najdemo namesto dvoglasnika /ou/ sredi besed /o/, npr. *korona*, *koruš*, *tronuš*. Na koncu besed je madž. /ó/ nadomeščan z /ov/, ki se lahko diftongizira v /ouv/, npr. *birov* 'sodnik', *főbirov* 'glavni sodnik', *hajov* 'ladja' ali *akouv* 'stara prostorninska enota, okrog 56 litrov', *birouv* 'sodnik', *hajouv* 'ladja', *hintouv* 'kočija'. V enem leksemu stoji /o/ oz. /ou/ namesto madž. /ó/: *sabo/sabou* 'krojač'. O nadomeščanju madž. /ó/ gl. tudi Pável 1909: 79.

- 2.5 Madžarski labialni /a/ je nadomeščen le v eni izposojenki: madž. /a/ → prekm. /o/: *somar* 'osel'. V drugih madžarskih izposojenkah je ohranjen. To lahko razlagamo z dejstvom, da se v govorih goriškega in ravskega podnarečja sliši glas, ki ustreza madžarskemu labialnemu /a/ (Ramovš 1935: 186). Iz tega seveda ne sledi samoumevno, da je bilo tako tudi v preteklosti. Dejstvo pa je, da je madž. labialni /a/ povsod zapisan s črko *a*, ki ustreza madžarski rabi. Po mnenju Avgusta Pavla (1909: 8) je v cankovskem govoru madž. labialni /a/ v madžarskih izposojenkah ohranjen.
- 2.6 Do nadomeščanja madž. /ny/ je prihajalo samo na koncu besed, tj. madž. /ny/ → prekm. /n/, npr. *baršon* 'žamet', *dohan* 'tobak', *hitvan* 'suh', *šarkan* 'zmaj'. Po eni strani lahko omenimo, da je bila depalatalizacija /ny/ v /n/ znana tudi v madžarskem jeziku. Začela se je v stari madžarski dobi (MNYT 2005: 307) in v 15.–16. stoletju so še izpričane depalatalizirane različice teh besed, npr. *barson*, *hitvan* (prim. Hadrovics 1992: 144, 249). K posplošitvi depalataliziranih oblik v prekmurskem knjižnem jeziku je lahko prispevalo tudi to, da je znan razvoj /ny/ v /n/ na koncu besed (Pável 1909: 115; Ramovš 1935: 188). Pravzaprav se ne moremo odločiti, ali gre za nadomeščanje madžarskega fonema ali za prekmurski razvoj.
- 2.7 V goričkem podnarečju je znan glas /tj/, ki se pojavlja tudi v cankovskem govoru (Pável 1909: 124–126). Nastane iz nezvenečega soglasnika + *j* (Pável 1909: 124). Pozneje je Pavel (1976: 88) v svoji razpravi o odprtih ognjiščih v Porabju zapisal, da je sprememba *k > tj* v porabskem narečju pogostejša kot drugeje. Sicer je to spremembo Marc Greenberg (1993: 472) opazil tudi v Polani, ki se nahaja na območju dolinskega podnarečja. Madž. /ty/ je nadomeščen s prekm. /t/, npr. *bašta* 'trdnjava', v medsamoglasniškem položaju pa s prekm. /č/, npr. *fačuk* 'nezakonski otrok'.

3 MORFOLOŠKO PRILAGAJANJE

- 3.0 Pod morfološkim prilagajanjem razumemo nadomeščanje morfemov. To je v tesni povezavi s tipološko pripadnostjo določenega jezika. V tem primeru je pomembno, da se morajo madžarske izposojenke iz aglutinacijskega sistema prilagajati fleksijskemu sistemu. Pri tem se morajo izposojenke uvrščati v sklanjatvene in spregatvene vzorce prekmurskega knjižnega jezika.
- 3.1 Pri samostalniki se izposojenke prilagajajo spolu prekmurskega knjižnega jezika (spolov v madžarskem jeziku ni), zato so jim dodani različni morfemi:
- [1] *-a*, npr. *baja* 'napaka, bolezen', *barda* 'bradlja, tesarska sekira', *bauta* 'trgovina', *čonta* 'kost', *fela* 'vrsta', *gomba* 'gumb', *kefa* 'krtača', *kočija* 'kočija', *oproda* 'oproda', *saga* 'vonj', *vama* 'carina', *varmedja/varmedjeva/varmedjija/varmedjōva* 'županija';
 - [2] *-i*, npr. *bajusi* 'brki', *hami* 'del konjske ali kravje opreme za vožnjo';
 - [3] *-ek*, npr. *hasek* 'korist'.

3.2 Tudi pri pridevnikih najdemo več morfemov, ki služijo prilagajanju madžarskih izposojenk:

- [1] *-asti*, npr. *barnasti/brnasti* 'rjav', *butasti* 'neumen';
- [2] *-avi*, npr. *djingavi/gingavi/ginglavi* 'šibek, slab', *šantavi* 'šepav';
- [3] *-en*, npr. *čalaren* 'goljufiv, varljiv', *hamičen/hamišen* 'neiskren, prevarantski', *hirešen* 'slaven';
- [4] *-ski/-ški*, npr. *lendjelski* 'poljski', *nemeški* 'plemiški'.

Med madžarskimi izposojenkami je malo pridevnikov; nasploh so jih tvorili iz prevzetih samostalnikov. O tem podrobneje v razdelku 4.2.5.

3.3 Vsem prevzetim madžarskim glagolom je zaradi lažjega prilagajanja slovenskemu glagolskemu sistemu dodana pripona:

- [1] *-a-*, npr. *koronati* 'kronati', *šantati* 'šepati', *šarcati se* 'odkupiti se', *turbekati* 'gruliti', *zbantati* 'razžaliti, užaliti, prizadeti';
- [2] *-ava-*, npr. *predikavati* 'pridigati';
- [3] *-i-*, npr. *batoriti* 'opogumljati, tolažiti', *dičiti* 'častiti', *koroniti* 'kronati', *tanačiti* 'svetovati', *vadliti* 'izpovedovati';
- [4] *-iva-*, npr. *batrivati* 'opogumljati, tolažiti', *citaralivati* 'igrati na citre', *šilabizalivati* 'črkovati', *tanačivati* 'svetovati', *zbantivati* 'razžaliti, užaliti, prizadeti';
- [5] *-ivi-*, npr. *batriviti* 'opogumljati, tolažiti';
- [6] *-ova-*, npr. *harcovati se* 'boriti se';
- [7] *-uva/-üva-*, npr. *alduvati/aldüvati* 'darovati, žrtvovati', *bantüvati* 'motiti, žaliti', *engeduvati/engedüvati* 'dopuščati, dopustiti, odpuščati', *kebzüvati* 'paziti, prežati', *kivanüvati* 'želeti', *koronüvati* 'kronati', *mentuvati/mentüvati* 'reševati', *predikuvati/prediküvati* 'pridigati', *rendeluvati/rendelüvati* 'postaviti, določiti', *šarcuvati se* 'odkupiti se', *tanačüvati* 'svetovati', *vadhuvati/vadlüvati* 'izpovedovati', *verostüvati/veröstüvati/verustüvati/virostüvati/vörostuvati/vörostüvati/vörustuvati/vörüstüvati* 'bedeti', *zbantuvati/zbantüvati* 'razžaliti, užaliti, prizadeti'.

Od zgoraj navedenih pripon je bila najpogostejša *-uva/-üva-*, pripone *-ava-*, *-ivi-* in *-ova-* se pojavljajo zgolj pri enem glagolu. Večina prevzetih madžarskih glagolov je nedovršnih. Dovršne glagole so tvorili s pomočjo predpon iz nedovršnih prevzetih glagolov; o tem podrobneje v razdelku 4.1.

3.4 Omeniti moramo tudi protetični *j-*, ki je dodan madžarskim izposojenkam *jal* 'neiskrenost, hinavščina', *jeretnik* 'krivoverec', *jezero* 'tisoč'. Iz teh samostalnikov so z izpeljavo tvorili mnogo novih besed, kar je v veliki meri prispevalo k povečanju števila besed s protetičnim *j-* v prekmurskem knjižnem jeziku.

4 BESEDOTVORNI NAČINI PRI PREVZEMANJU

4.0 Aktivnost izposojenke v besedotvornih načinih jezika prejemnika kaže na to, da je izposojenka nehala biti tuja (Hadrovics 1989: 31) in se je prilagodila pravilom jezika prejemnika. Med madžarskimi izposojenkami prekmurskega knjižnega jezika je bila najpogostejša izpeljava, manjkrat je prihajalo do sestavljanja.

4.1 Sestavljanje velja – v primerjavi z izpeljavo – za manj pogost način tvorjenja novih besed iz madžarskih izposojenk. S sestavljanjem ne pride do spremembe besedne vrste. Samostalnikom sta dodani naslednji predponi:

- [1] *ne-*, npr. *nehasnovitost* 'nekoristnost', *nemertüclivost* 'nezmernost';
- [2] *pod-*, npr. *podešpereš* 'prodekan'.

Tudi pri pridevniki je bilo sestavljanje redko. Dodana jim je edino predpona *ne-*, npr. *nehasnoviten* 'nekoristen', *nehasnoviti* 'nekoristen', *nemertüclivi* 'nezmeren'.

S sestavljanjem so največkrat tvorili dovršne glagole iz nedovršnih, in sicer s temile predponami:

- [1] *na-*, npr. *nakinčiti se* 'okrasiti se';
- [2] *o-*, npr. *obatoriti/obatríti/obatrívati/obatríviti* 'opogumiti', *obetežati* 'zboleti', *odičiti* 'zveličati', *okinčati* 'okrasiti', *okoronati* 'okronati', *okoronívati* 'okronati';
- [3] *od-*, npr. *odkapčiti* 'ločiti';
- [4] *po-*, npr. *poaldívati* 'podariti', *pobatríviti se* 'opogumiti se', *pohasniti* 'uporabiti, izkoristiti';
- [5] *pri-*, npr. *prikapčiti* 'priključiti, pripeti', *prikapčiti se* 'priključiti se, pripeti se';
- [6] *u-*, npr. *utaboriti se* 'utaboriti se';
- [7] *z-*, npr. *zrendelívati* 'ukazati, določiti', *zbantati/zbantívati/zbantuvati/zbantívati* 'razžaliti, užaliti, prizadeti'.

4.2 Ob sestavljanju so nove besede nastale tudi z izpeljavo, ki velja med madžarskimi izposojenkami za najpogostejši besedotvorni način.

4.2.1 Nove samostalnike so tvorili iz samostalnikov, pridevnikov, glagolov in števnik. Najpogostejše pripone za tvorjenje samostalnikov iz samostalnikov so bile:

- [1] *-ar*, npr. *cipelar* 'čevljar';
- [2] *-ec*, npr. *falačec* 'košček', *jalec* 'goljuf, hinavec', *papinec* 'katolik', *vankušec* 'blazina';
- [3] *-ek*, npr. *falaček* 'košček', *varašek* 'mestece';
- [4] *-ica*, npr. *betežarnica* 'bolnica', *čontica* 'kostica', *djülejšnica* 'zbirališče', *gazdarica* 'gospodinja', *hercegovica* 'kneginja', *kefica* 'krtačica', *partica* 'partica, trakec', *sakačica* 'kuharica';
- [5] *-iček*, npr. *falačiček* 'košček';

- [6] *-ia/-ija*, npr. *birovija* 'sodišče', *čalaria/čalarija* 'prevara, zvijačnost', *eršekia/eršekija* 'nadškofija', *gazdija* 'kmetija', *hercegia* 'kneževina', *hercegovija* 'kneževina', *katanija* 'vojskovanje', *meštia/meštija* 'obrt', *pišpekija/püşpekija/püşpökija* 'škofija';
- [7] *-ina*, npr. *öročina/öröčina* 'dediščina';
- [8] *-inja*, npr. *papinkinja* 'katoličanka';
- [9] *-ka*, npr. *kinčnicarka* 'zakladničarka';
- [10] *-nik*, npr. *betežnik* 'bolnik', *jálnik* 'goljuf, hinavec', *kinčnik* 'zakladnik', *öročnik/öröčnik* 'dedič', *tanačnik* 'svetovalec, svetnik', *tentavnik/tentnik* 'črnilnik';
- [11] *-stvo*, npr. *apoštolstvo* 'apostolstvo', *hadnadjstvo* 'poveljstvo', *jeretinstvo* 'krivoverstvo', *koudišstvo* 'beraštvo', *papinstvo* 'katolištvo', *pišpekstvo* 'škofovstvo', *tolvajstvo* 'tatvina'.

4.2.2 Najpogostejše pripone za tvorjenje samostalnikov iz pridevnikov so bile:

- [1] *-ec*, npr. *gingavec* 'slabič';
- [2] *-ica*, npr. *kinčnica* 'skrinja za dragotine, omarica/škatla za nakit';
- [3] *-ia/-ija*, npr. *hamičia/hamičija* 'neiskrenost, prevarantstvo';
- [4] *-(n)jak*, npr. *hamičnjak* 'neiskren človek, prevarant', *nemešnjak* 'plemič';
- [5] *-ost*, npr. *batrivnost/batrivost* 'pogumnost', *betežlivost* 'bolehnost', *betežnost* 'bolezen', *čalarnost* 'zvijačnost, varljivost', *odičenost* 'počaščenost, zveličanost', *gingavost/ginglavost* 'šibkost, slabost', *hasnovitost* 'koristnost', *jálnost* 'goljufija, prevara', *mertičlivost* 'zmernost'.

4.2.3 Samostalnike so tvorili tudi iz glagolskih oblik:

- [1] trpni deležnik na *-n* + *-je*, npr. *alduvanje/aldüvanje* 'darovanje, žrtvovanje', *bantüvanje* 'motenje, žalitev', *batrivanje* 'opogumljanje, tolaženje', *cifranje* 'krašenje', *dičenje* 'čaščenje', *odičenje* 'počaščenje, zveličanje', *engediüvanje* 'dopuščanje, odpuščanje', *kebzüvanje* 'opazovanje', *okinčanje* 'okrasitev', *koronüvanje* 'kronanje', *okoronanje* 'kronanje', *mentiüvanje* 'rešitev', *öroküvanje/öröküvanje* 'dedovanje', *rendeliüvanje* 'predpis, določba', *zrendeliüvanje* 'ukaz, določba', *tanačivanje* 'svetovanje', *vadlivanje/vadlivanje/vadliüvanje* 'veroizpoved, izpoved', *verostüvanje/verustüvanje/vörustüvanje* 'bedenje', *zbantivanje/zbantüvanje* 'žalitev';
- [2] trpni deležnik na *-n* + *-stvo*, npr. *vadliüvanstvo* 'veroizpoved, izpoved';
- [3] trpni deležnik na *-n* + *-ost*, npr. *vadliüvnost* 'veroizpoved, izpoved';
- [4] glagolski koren + *-telj* > *-tel* > *-teo*, npr. *batritel/batrivitel/batriviteo* 'tolažnik';
- [5] glagolski koren + *-ec*, npr. *vadliüvec* 'izpovedovalec'.

4.2.4 V celotnem korpusu najdemo le en primer za tvorjenje samostalnika iz števnik, in sicer s pripono *-nik*: *jezernik* 'polkovnik, poveljnik'.

4.2.5 Nove pridevnike so najpogostejše tvorili iz samostalnikov, in sicer s temile priponami:

- [1] *-an*, npr. *cifran* 'lep, okrašen';
- [2] *-ast(i)*, npr. *betežasti* 'bolehen', *cifrasti* 'okrašen, pisan', *partasti* 'trakast';
- [3] *-av + -en*, npr. *džündžaven* 'biseren';
- [4] *-av(i)*, npr. *čonkavi/čonklavi* 'štrcljat', *tintavi* 'umazan od črnila';
- [5] *-en/-ni*, npr. *akoven* 'kar ima 56 litrov prostornine', *aldoven* 'žrtvovan', *betežen* 'bolan', *čonten* 'koščen', *hajdučni* 'biriški', *jalen* 'goljufiv, hinavski', *kinčni* 'zakladen', *mertüčen* 'zmeren', *modušen* 'premožen', *öročni* 'večen', *pelden* 'primeren', *tanačen* 'priporočljiv';
- [6] *-ev + -en(i)*, npr. *džündževni* 'biseren';
- [7] *-iv(i)*, npr. *jalnivi* 'goljufiv, hinavski';
- [8] *-liv(i)*, npr. *betežliv* 'bolehen', *mertüčliv* 'zmeren';
- [9] *-ov*, npr. *apoštolov* 'apostolov', *balžamov* 'balzamov', *betežnikov* 'bolnikov', *dohanov* 'tobakov', *faraov* 'faraonov', *Meššiašov* 'Mesijev', *püşpekov/püşpökov* 'škofov', *šatanov* 'satanov';
- [10] *-ovit(i)*, npr. *hasnoviti* 'koristen';
- [11] *-čki/-ski/-ški*, npr. *apoštolski* 'apostolski', *baršomski/baršonski* 'žameten', *deački/diački* 'latinski', *evandjeliomski/evangelijomski* 'evangelijski', *horvački* 'hrvaški', *husarski* 'huzarski', *juniuški* 'junijski', *katanski* 'vojaški', *kodiški/koudiški* 'beraški', *majuški* 'majski', *mešterski* 'obrotniški', *orjaški* 'velikanski', *oroslanski/oroslanjski* 'levji', *orsaki* 'državen', *papinski* 'katoliški', *paradižomski* 'rajski', *ušpekijski/püşpekski/püşpeski* 'škofovski', *profetinski* 'preroški', *purgatoriumski* 'viški', *somarski* 'oslovski', *taborski* 'vojni, vojaški', *tolvajski* 'tatinski', *varaški/varoški* 'mesten', *varmedjeski/varmedjevski/varmedjijski/varmedjövski* 'županijski', *žoltarski* 'psalmski'.

4.2.6 Le v enem primeru je pridevnik tvorjen iz pridevnika, in sicer s pripono *-ovit + -en*: *hasnoviten* 'koristen'.

4.2.7 Iz nedovršnih glagolov so tvorili pridevnike s temile priponami:

- [1] *-an(i)*, npr. *alduvan/aldüvan* 'žrtvovan', *obatrivani* 'opogumljen', *koronan/koronüvani* 'kronan', *mentüvan* 'odrešen, rešen', *rendeliüvan* 'postavljen, določen', *zrendeliüvani* 'ukazan, določen';
- [2] *-en(i)*, npr. *batrivni* 'pogumen', *dičen* 'čaščen', *odičeni* 'počaščen, zveličan', *preodičeni* 'preslaven';
- [3] *-ski*, npr. *vadliüvanski* 'izpovedovan'.

4.2.8 Glagole so iz prevzetih madžarskih samostalnikov tvorili z naslednjimi obrazili:

- [1] *-ati*, npr. *balžamerati* 'balzimirati', *kefati* 'krtačiti';
- [2] *-iti*, npr. *hasniti* 'koristiti, pomagati', *jaliti se* 'hliniti, pretvarjati se', *kinčiti* 'okrasiti';
- [3] *-ivati*, npr. *čirizivati* 'lepiti', *peldivati* 'prikazovati, predstavljati', *salašivati* 'prenočevati';

- [4] -*üvati*, npr. *betegüvati* 'bolehati', *öröküvati/öröküvati* 'dedovati', *peldüvati* 'prikazovati, predstavljati', *profetüvati* 'prerokovati'.

4.2.9 Iz prevzetih madžarskih glagolov so tvorili tudi deležnike in deležja:

- [1] -*či*, npr. *aldüvající* 'darujoč, žrtvujoč', *dičeči* 'časteč', *kebzüjající/kebzüvající* 'pazeč, opazujoč', *koldüvající/koudivající* 'kdor berači', *öröküvající* 'dedujoč', *vadlüvající/vadlüvající* 'izpovedujoč, priznavajoč', *verostüvající/verüstüvající/vörüstüvající* 'bedeč';
- [2] -*vši*, npr. *pohasnivši* 'uporabljaajoč', *zrendelüvavši* 'ukazavši, določivši'.

5 ZAKLJUČEK

V prispevku sem se osredotočil na predstavitev morfonološkega prilagajanja in besedotvornih značilnosti madžarskih izposojenk v knjižni prekmurščini. Do nadomeščanja fonemov je v večji meri prihajalo pri samoglasnikih, pri soglasnikih pa je bilo redko in se je pojavilo le pri nekaj fonemih in v določenih položajih. Nadomeščanje morfemov je pomembno zaradi uvrstitve izposojenk v sklanjatvene in spregatvene vzorce prekmurskega knjižnega jezika. Večina madžarskih izposojenk se je v knjižni prekmurščini udomačila, kar lepo kaže tudi njihova besedotvorna aktivnost. Ugotovimo lahko, da so bile madžarske izposojenke pomembne in značilen del prekmurskega besedja. Pojavljale so se v delih vseh prekmurskih piscev, tudi v več različicah.

VIRI

- ABC 1725** = *ABECEDARIUM SZLOWENSZKO*, za *Drobno Detzo vön fjpűscheno*, 1725.
- AI 1875** = Imre Agustič, *PRIJÁTEL*. *Znanost razserjüvájócse mészecsne novine*, BudaPest, 1875.
- AI 1878** = Imre Agustič, *PRIRODOPIS S KEPAMI ZA NÁRODNE ŠOLE*, Buda-Pest, 1878.
- AIN 1876** = Imre Agustič, *NÁVUK VOGRSZKOGA JEZIKA. ZA ZACSÉTNIKE*, Budapest, 1876.
- AIP 1876** = Imre Agustič, *PRIJÁTEL*. *Znanost razserjüvájócse mészecsne novine*, BudaPest, 1876.
- BJ 1870** = Jožef Borovnjak, *Dühovna Hrána ali knizsica puna lepih návukov, molitvic i peszmic za kath. kerscsenike*, Radgona, 1870.
- BJ 1880** = Jožef Borovnjak, *Mali KATEKIZEM za obcsinszke lüdszke sole*, Radgona, 1880.
- BKM 1789** = Mihál Bakoš, *Nuovi Gráduvál, vu sterom sze vö zebráne, pobougsane, i zdaj vete nouvi réd posztávlene dühovne peszmi nahájajo szamomi Bougi na diko vö dáni*, Sopron, 1789.
- BRM 1820** = Mihál Barla, *DIKTOMSZKE, VERSUSKE I MOLITVENE KNIZICZE ZA TO MÁLO SÓLSZKO DECZO SZPRÁVLENE PO KIS JÁNOSI, VISZIKO POSTÜVANOM SUPERINTENDENSI TI PRÊK DUNAJSZKI EVANGELICSÁNSZKI CZÉRKEV. NA NAS SZLOVENSZKI JEZIK OBRNYENE PO BARLA MIHÁLI, KÖVÁGÓ-ÖRSKE FARE DÜHOVNOM PASZTÉRI*, Sopron, 1820.
- BRM 1823** = Mihál Barla, *KRSZCSANSZKE NÓVE PESZMENE KNIGE SZPRÁVLENE EVÁNGYELICSÁNSZKIM GMAINAM*, Sopron, 1823.
- CJ 1829** = Juri Cipót, *DÜHOVNI ÁLDOVI ALI MOLITVENE KNIGE krszczenikom na szrdcza i düse opravo i obeszeljávanye vu tú'zni 'ítka vöráj Szprávlene po CZÍPOTT GYÜRJI Evangelitsánszke Hodoske Fare Dühovniki*, Szombathel, 1829.
- IF 1896** = Franc Ivanocy, *Zgrüntávanye Düsneveyszi*, Murszombat, 1896.

- IF 1904** = Franc Ivanocy, *NÁJSZVETEJSEGA SZRCA JEZUSOVOGA VELIKI Kalendár Za Lüdsztvo Na 1904-to Presztopno Leto. I. letni tecsáj*, Szombotel, 1904.
- KAJ 1837** = Janoš Kardoš, *KRÁTKI NÁVUK KRSZTSANSZTYA NAIME ZA DECZO OBSCIN EVANGELICSANSZKI OKROGLÍNE K-SZTOLI GOSZPODNOVOMI OBPRVIM PRIHÁJATI ZELÓCSO SZPRÁVLENI INO* Vödáni po Kardos Jánosi Hodoskom Dühovniki, Pest, 1837.
- KAJ 1840** = Janoš Kardoš, *MÁLA HISTORIA BIBLISZKA ali Sz. Piszma Mészta prigodna. Navküpe Z-naprêdányem pogübelnoszti Jeružálema. Naime Za deczo sól evangelicsanszki vödána po Kardos Jánosi, Hodoskom Dühovniki, Körmendín, 1840.*
- KAJ 1870a** = Janoš Kardoš (prev.), *NÁVOD NA FLÍSZANYA VU GOVORÊNYI I RAZMÊNYI ZA VESZNÍCSKI SÓL PRVI I DRŮGI ZLÓCS. SZPRÁVLEN PO NAGY LÁSZLÓNI SÓLSZKO-KRŮZNOM RAVNITELI. VÖDÁNI PO VPL. VOGR. KRÁL. MINISTERIUMI VADLŮVÁNYA I NÁVUKA*, Büdin, 1870.
- KAJ 1870b** = Janoš Kardoš (prev.), *Nôve KNIGE CSTENYÁ ZA VESZNÍCSKI SÓL DRŮGI ZLÓCS. SZPRÁVLENE PO GÁSPÁR JÁNOSI SÓLSZKO-KRŮZNOM RAVNITELI. VÖDÁNI PO PL. VOGR. KRÁL. MINISTERIUMI VADLŮVÁNYA I NÁVUKA*, Büdin, 1870.
- KAJ 1871a** = Janoš Kardoš (prev.), *Nôve ABC I ZACSÊTNE KNIGE CSTENYÁ ZA VESZNÍCSKI SÓL PRVI ZLÓCS. SZPRÁVLENE PO Gönczy Pál, VU VPL. VOGR. KR. MINIST. VADL. I NÁVUKA ZLÓCSNOM TANÁCSNIKI. VÖDÁNE PO VPL. VOGR. KR. MINISTERIUMI VADLŮVÁNYA I NÁVUKA*, Büdin, 1871.
- KAJ 1871b** = Janoš Kardoš (prev.), *NÁVOD NA VOGRSZKI JEZIK ZA VESZNÍCSKI SÓL I. i II. ZLÓCS. SZPRÁVLEN PO NAGY LÁSZLÓ, TOLNA-BARANYA-SÓLSZKOM RAVNITELI. VÖDÁNI PO VPL. VOGR. KRÁL. MINISTERIUMI VADLŮVÁNYA I NÁVUKA*, Büdin, 1871.
- KAJ 1925** = Janoš Kardoš (prev.), Toldia Szatroszt i Szmrt, *Düevni listz 3* (1925), št. 2–12.
- KLJ 1910** = Jožef Klekl, *HODI K OLTARSKOMI SVESTVI. MOLITVENA KNIGA ZA VSE NAJPLEMENITEŠE OLTARSKO SVESTVO LÜBÊČE KRŠCENIKE, POSEBNO ZA MLADINO ZAKOTRIGE »OLTARSKOGA SVESTVA« I »SRCA JEZUSOVOGA« BRATOVČIN. SPISAO: KLEKL JOŽEF PLEBANOS PRI SV. SEBASTJANI*, Eger, 1910.
- KLJ 1913** = Jožef Klekl (prev.), *Skrnovnost Marijina Ali List Od Robstva Preblažene Device. Spisao Blaženi Montfortski Grignon Ludovik, Radgona*, 1913.
- KM 1780** = Mikloš Küzmič, *SZLOVENSZKI SZILABIKÁR, Z-STEROGA SZE DECZA STETI MORE NAVCSITI, Z-NIKIMI REJCSNICZAMI NAVKŮPE pod Prespan Stampanya dáni*, Sopron, 1780.
- KM 1781** = Mikloš Küzmič, *Pomoucs beté'snih, i mirajoucsih: tou je: nike molitvi, z-fterimi redovnik beté'snoga, ali mirajoucsega, i na fzmrt ofzodjenoga grejsnika more pomágati, po p. Küzmic Miklósi Sz. Benedeka fare dühovniki, i Szlovenfzke okrogline v. öspöröfji z-vogrŷzkoga na szlovenszki jezik obrnyene, i z-pobo'snim fztroskom naj vijfe postüivanoga gofzpodina Boros Stevana, szombotelŷzke sztolne czérkvi kanonika, i kántora vö zoftampane*, Sopron, 1781.
- KM 1783** = Mikloš Küzmič, *KNIGA MOLITVENA, V-STEROJ SZE NAHÁJAJO RÁZLOCSNE PONIZNE MOLITVI, Z-DVÓJIM PRIDAVEKOM, NA HASZEK SZLOVENSZKOGA NÁRODA SZ-POBO'SNIM SZTROSKOM NIKIH PLEMENITIH DOBROCSINITELOV Na fzevetloft dána*, Sopron, 1783.
- KM 1790** = Mikloš Küzmič, *ABC KNISICZA NA NÁRODNI SOUL HASZEK. ABC KÖNYVETSKE A'NEMZETI ISKOLÁKNAK HASZNOKRA*, Büdin, 1790.
- KM 1796** = Mikloš Küzmič, *SZTÁROGA I NOUVOGA TESTAMENTOMA SZVÉTE HISTÓRIE KRATKA SUMMA NA fztári fzlovenfzki Jezik obrnyena po Postüivanom Gofzpoudi KŮZMICS MIKLÓSI, Szvétoga Benedeka Fare Dühovniki, ino Okrogline Szlovenfzke Vice-Öspöröfja*, Szombotel, 1796.
- KM 1804** = Mikloš Küzmič, *SZVÉTI EVANGYELIOMI Pouleg Kalendárioma, i Réda Rimfzkoga na Vfze Nedelne, i Szvétesnye Dní z-Obcsinfzkoga fzevétoga Pífzma po zapouvidi NYÍH GOSZPOSZTYA, i Náj Vijfe Postüivanoga GOSZPODINA SZILY JÁNOSA z-Gornyega Szopora, Prvoga Szombotelŷzkoga Püspeka, na Sztári Szlovenfzki Jezik, Po Postüivanom Gofzpoudi KŮZMICS MIKLÓSI, Szvétoga Benedeka Fare Dühovniki, ino Okrogline Szlovenfzke Vice-Öspöröfja Obrnyeni, i fztrofkom Nyih Gofzpozftva Previjfzikoga, i náj visse Postüivanoga*

GOSZPODINA HERZAN FERENCZA, z-HARASSA GROFA, Sz. R. Cz. Popa Kardinalissa, *Dűrgoga Szombotelfzkoga Püspeka znouvics vő zostampani*, Szombothely, 1804.

KOJ 1833 = Jožef Košič, *Krátki Návuk Vogrszkoga Jezika za Zacsetnike, vődáni od Goszpona Szalay Imrea. Na Vandalszka Vüszta prenesseni po Kossics Jó'sefi, GornyoSzinicskom Plebánosi. Sztroskom Plemenite Šezelnoga Vármegvéva Obsine vőstampani*, Grádecz, 1833.

KOJ 1845 = Jožef Košič, *ZOBRIŠZANI Szloven i Szlovenka med Múrov in Rábov*, Körmendin, 1845.

KOJ 1848 = Jožef Košič, *Zgodbe VOGERSZKOGA KRÁLESZTVÁ: szpizsao Kossics József plebános na gorejnyem Sziniki*, Szombothel, 1848.

KOJ 1914 = Jožef Košič, *Starine železnih in salajskih Slovenov, Časopis za zgodovino in narodopisje* 11 (1914), 93–154.

KP 1897 = Peter Kolar (prev.), *MÁLA BIBLIA Z-KEJPAMI ALI ZGODBA ZVELICSANYA ZA MÁLO DECSICZO ZA I-II RAZRÉD NORMÁLSZKE SÓLE PISZANA PO GERGELY JÓZSEFI SZTOLNOGA-GLÁVNOGA VÁROSA VEREVUCSITELI*, Budapest, 1897.

KŠ 1754 = Števan Küzmič, *VÖRE KRSZTSÁNSZKE KRÁTKI NÁVUK CSÍSSTE REJCSI BOZE VŐ ZEBRÁNI I NA NYOU Vfzejm vernim vu vfzákóm fzkúsávanyi na podpéranye, vu nevouli na pomáganye, vu fzmrti na trouft, ino potomtoga na vekivecsno zvelicsanye, Pouleg nísteri fjem fjpodobni MOLÍTEV INO PEJSZEN. Nazáj gori poczimprani*, Halle, 1754.

KŠ 1771 = Števan Küzmič, *NOUVI ZÁKON ALI TESTAMENTOM GOSZPODNA NASEGA JEZUSA KRISZTUSA ZDAJ OPRVICS zGRCSKOGA NA SZTÁRI SZLOVENSZKI JEZIK OBRNYENI PO STEVAN KŰZMICSI SURDÁNSZKOM. F.*, Halle, 1771.

LŠ 1820 = Števan Lülík, *NÓVI ABECZEDÁR z-nísteri nemski táksi kní'zic vküp pobráni, i na szlovenszki jezik preobrnjen po L. S. P. S.*, Sopron, 1820.

LUT 1900 = LUTHER MÁRTONA ZSÍTEK ALI KRÁTKO POPÍSZANYE ONOGA, KA SZE JE ZSNYÍM GODÍLO I KA JE ON VCSÍNO VU TEKÁJI ZSÍTKA NYEGVOGA PO LUTHÁR PAVLI, Balassa-Gyarmat, 1900.

MP = Martjanska pesmarica, uredil in spremna besedila napisal Vilko Novak, Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU, 1997.

PJ 1898 = Jožef Pustai (prev.), *PADUÁNSZKI SZVÉTI ANTON INO KRÜH SZIROMÁKOV. NÁVO VRÁSZTVO ZA NEVÓL ZSIVLENYA. Z dopüscsenyom »Szvétoga Stevana Drüstva« na sztári szlovenszki jezik obrnyeno*, Szent-Gothárd, 1898.

PJ 1900 = Jožef Pustai, *MÁLA MOLITVENA KNIGA z potrebnimi molitvami i vnógimi peszmami za katolicánszko mladézen. Szpizsana po Pusztai Józsefi skolniki I. natisz*, Szt-Gothárd, 1900.

PJ 1909 = Jožef Pustai (prev.), *NÓVE SZLOVENSZKE SZENSZKE KNIGE, vőnebráne z edni nemski knig, stere szo med vszejmi szenszkimi knigami te nájbógse*, Szentgotthárd, 1909.

SIZ 1807 = SZTARISINSZTVO, I ZVACSINSZTVO, SZEM SZPODOBNI MI PRÍLIKAMI ZA VOLO, SZVADBENI MLADÉNCZOV. S. L. D., Sopron, 1807.

SJ 1907 = Jožef Sakovič, *KATOLICÁNSZKI KATEKIZMUS Z GLÁVNIMI ZGODBAMI BIBLIJE ZA SOLÁRE I.-II. RAZREDA*, Budapest, 1907.

SM 1747 = Mihael Sever, *RÉD ZVELICSÁNSZTVA. Pouleg ednoga ZNAMENÜVANYA Toga nai poglaviteifega recsenya Jedro fžvétoga pířma, vu kterom te Vöre nai vékfí ARTIKULUSI grúntani jeřzo, ravno i tak nístere krátke molitve, i peřzmi, vón dán zató, dabi nei li fřzmo drobna decza zetoga mleiko fřpoznanya bosjega, i JESUSSA KRISTUSSA Zaimati mogli, fřzebé vu Vori pokreipíti, vu nevoljái troustati, nego i fřtareifí bi mogli fřvoje, efřhe i vfřa brátja vu KRISTUSSI, poleg etoga rouké pelanya, vucsiti opominati, ino troustati*, Halle, 1747.

SŠ 1796 = Števan Sijarto, *MRTVECSNE PESZMI, STERE SZO SZTI SZTÁRIPÍSZM vküp pobráne, pobougsane, INO, NA HASZEK SZLOVENSZKOGA NÁRODA ZDAJ OPRVICS Na fřvetlořft dáne, po, S.S. P.S.*, Szombotel, 1796.

TF 1715 = Franc Temlin, *MALI KATECHISMUS, touje tou krátke návuk vöre kerřchánřzke dávno nigda, po D. LUTHER MARTONNI z fřvétoga pířma vküp zebráni ino za droune Deczé volo fřpířžani. zdai pak NA SZLOVENSZKI JEZIK prelořeni*, Halle, 1715.

TŠ 1847 = Aleksander Terplan, *Dvakrat 52 Bibliszke Historie za evangelicsanszke Solé ino Hiže. Szlovenscene po Terplán Sándori Püczonszkom Farari. Z vnógimi nówimi Obrázki*, Kőszeg, 1847.

- TŠ 1848** = Aleksander Terplan, *KNIGE ZOLTARSZKE. SZLOVENCSENE PO TERPLÁN SÁNDORI, PÜCCZONSZKOM FARARI*, Kőszeg, 1848.
- Ž 1908** = Janoš Županek, *VÁLEN BOJDI JÉZUS KRISZTUS! Vu iméni Ocsé, i Sziná, i Dúha, szvé-toga Ámen. Je szpiszaó Z'supáneK János!*, Szobota – Lendava, 1908.
- Ž 1910** = Janoš Županek, *VÁLEN BOJDI JEZUS KRISZTUS! MRTVECSNE PESZMI*, Szobota – Lendava, 1910.

LITERATURA

- Bárczi 1958** = Géza Bárczi, *A magyar szókincs eredete*, Budapest: Tankönyvkiadó, 1958.
- Filipović 1986** = Rudolf Filipović, *Teorija jezika u kontaktu: uvod u lingvistiku jezičnih dodira*, Zagreb: JAZU – Školska knjiga, 1986.
- Greenberg 1993** = Marc L. Greenberg, Glasoslovni opis treh prekmurskih govorov in komentar k zgodovinskemu glasoslovju in oblikoglasju prekmurskega narečja, *Slavistična revija* 41 (1993), št. 4, 465–487.
- Hadrovics 1989** = László Hadrovics, A magyar nyelv kelet-közép-európai szellemi rokonsága, v: *Nyelvünk a Duna-tájon*, ur. János Balázs, Budapest: Tankönyvkiadó, 1989, 7–46.
- Hadrovics 1992** = László Hadrovics, *Magyar történeti jelentéstan: rendszeres gyakorlati szókincsvizsgálat*, Budapest: Akadémiai Kiadó, 1992.
- Kiss 2002** = Jenő Kiss, *Társadalom és nyelvhasználat: szociolingvisztikai alapfogalmak*, Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, 2002.
- MNyT 2005** = *Magyar nyelvtörténet*, ur. Jenő Kiss – Ferenc Pusztai, Budapest: Osiris Kiadó, 2005.
- Nyomárkay 2007** = István Nyomárkay, *Rövid horvát és szerb nyelvtörténet*, Budapest: ELTE BTK Szláv Filológiai Tanszék, 2007.
- Pável 1909** = Ágost Pável, *A vashidegkuti szlovén nyelvjárás hangtana*, Budapest: Magyar Tudományos Akadémia, 1909.
- Pável 1976** = Ágoston Pável, Nyílttűzhelyű konyhák a hazai szlovénoknál, v: *Pável Ágoston válogatott tanulmányai és cikkei*, ur. Judit Simonné Pável – Béla Rózsa, Szombathely: Vas megye Tanácsa Végrehajtó Bizottsága, 1976.
- Pavel 2013** = Avgust Pavel, *Prekmurska slovenska slovnica = Vend nyelvtan*, prev. Marija Bajzek Lukač, ur. Marko Jesenšek, Bielsko Biala itd.: Mednarodna založba Oddelka za slovanske jezike in književnosti, Filozofska fakulteta Univerze v Mariboru, 2013 (Zora 100).
- Petrov-Slodnjak 1978** = Maria Petrov-Slodnjak, Zu den ungarischen Lehnwörter in der regionalen Schriftsprache des Prekmurje in 18. und 19. Jahrhundert, *Studia Slavica Academiae Scientiarum Hungaricae* 24 (1978), št. 2, 295–328.
- Ramovš 1935** = Fran Ramovš, *Historična gramatika slovenskega jezika VII: dialekti*, Ljubljana: Učiteljska tiskarna, 1935.
- Ramovš 1936** = Fran Ramovš, *Kratka zgodovina slovenskega jezika I*, Ljubljana: Akademski založba, 1936.
- Snoj 2005** = Marko Snoj, O prevzetih besedah, tujkah in izposojenkah, *Slovenski jezik – Slovene linguistic studies* 5 (2005), 113–122.
- Toporišič 1992** = Jože Toporišič, *Enciklopedija slovenskega jezika*, Ljubljana: Cankarjeva založba, 1992 (Leksikoni Cankarjeve založbe, zbirka Sopotnik).
- Toporišič 2004** = Jože Toporišič, *Slovenska slovnica*, Maribor: Obzorja, 42004 (1976).
- Zelko 1996** = Ivan Zelko, *Zgodovina Prekmurja*, Murska Sobota: Pomurska založba, 1996.

SUMMARY

Morphophonological adaptation of Hungarian loanwords in standard Prekmurje Slovenian and their word-formation characteristics

This article focuses on presenting the morphophonological adaptation of Hungarian loanwords in standard Prekmurje Slovenian and their activity in the word-formation processes of standard Prekmurje Slovenian. A brief general terminological introduction on language contact is followed by a presentation of extralinguistic factors that contributed to strengthening Hungarian-Prekmurje language contacts. The section on the morphophonological adaptation of Hungarian loanwords discusses phoneme and morpheme replacements. Phoneme replacements are presented by individual phonemes. Replacement most often occurred with vowels, whereas it was fairly rare with consonants. Morpheme replacement is closely connected with typological language affiliation. In the case discussed, it is important that the loanwords from an agglutinating system adapt to an inflectional system and are thus incorporated into the declension and conjugation patterns of standard Prekmurje Slovenian. The activity of loanwords in the word-formation processes of the borrowing language indicates that the loanword ceased to be perceived as foreign. New words were also coined from Hungarian loanwords through compounding and derivation, although the latter is considered a more frequent word-formation method. Both methods are presented by individual word class.